ΕΤΟΣ Α' — ΑΡΙΘ. 28

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Ἐν Ἑλλάδι δρ. 10 — ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρ. Γρ.
Ἡ συνδρομὴ εἶναι προπληρωτέα ἐπιστολῶς ἢ καὶ ἐξαμηνιαίως εἰς δύο ἴσας δόσεις.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ
ΥΠΟ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπ. 20.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. — *9 Σεπτεμβρίου 1884.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΕΛΤΙΟΥ: Αἱ Κατακόμβαι τῆς Χαλκίδος ὑπὸ Γ. Λαμπάκη. — Ἔργα καὶ ἡμέραι. — Φιλολογικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά. — Κ. Σ. Κόντου Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις. — Ἡμερολόγιον. — Ἑβδομάς. — Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων. — Πνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Ἀλληλογραφία.

ΦΥΛΛΟΥ: Τὰ κοιμητήρια τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ Σπυρίδωνος Κ. Πιγανέλη. — Περὶ πολυτίμων λίθων ὑπὸ Ε. Μ. Γιανοπούλου ὀρυκτολόγου. — Οἱ Chimbres τῆς Κερκύρας ὑπὸ Σ. Κ. Σ. — Τίνες ἦλθον κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Σ. Γ. Πανγιωτοπούλου. (συνέχεια). — Ὁ Συνταγματάρχης, ἀμερικανικὸν διήγημα (συνέχεια).

ΑΙ ΚΑΤΑΚΟΜΒΑΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

Ἀποσταλέντες ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῆς «Ἑβδομάδος» εἰς Χαλκίδα πρὸς ἐξέτασιν, ἂν τῷ ὄντι ὑπάρχουσιν ἐκεῖ **Κατακόμβαι**, ὡς πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἐφημερίδες ἔγραψαν, παραλαβόντες τοῦτο ἐκ τῆς «Παλιρροίας» τῆς Χαλκίδος, ἐξεπλάγημεν, οὐ μόνον ταύτας εὑρόντες, ἀλλὰ καὶ ἕτερα σπουδαιότατα τῆς χριστιανικῆς τέχνης καὶ μεσαιωνικῆς ἱστορίας κειμήλια, τοιαῦτα, οἷα ἡμεῖς οὔτε ἠλπίζομεν, οὔτε ποτὲ ἐφανταζόμεθα· καὶ περὶ μὲν τῶν λοιπῶν θέλομεν γράψει ἄλλοτε, ῥητέον δὲ ἤδη μόνον περὶ τῶν δύο κατακομβῶν τοῦ *ἁγ. Ἰωάννου* καὶ τῆς *ἁγ. Κυριακῆς*.

Ἐν τέταρτον μακρὰν τῆς πόλεως, ἐπὶ ὁμαλοῦ τινος λόφου, κεῖται τὸ νεκροταφεῖον τῆς Χαλκίδος ὁ ἅγιος Ἰωάννης· εἰς τὴν ΜΑ. πλευρὰν τούτου, ὑπάρχει μικρά τις κατωφέρεια καὶ ἀπότομός τις τεχνιτὴ ῥωγμὴ ὡς χάνδαξ, μὲ ἱκανὴν πρὸς τὰ κάτω κλίσιν ὁδηγοῦσα ἡμᾶς εἰς σκοτεινὴν ὑπόγειον ὀπήν, ἧς τὸ μὲν πλάτος 0,55 τοῦ γαλ. μέτρου, τὸ δὲ ὕψος διάφορον, 1,40, 0,75, 0,65, καὶ τελευταῖον 0,50 μόνον τοῦ μέτρου.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰσέρχεταί τις κύπτων, εἶτα γονατίζει καὶ μετ' οὐ πολὺ ἕρπει, μέχρις οὗ διέλθῃ τὴν πληκτικὴν σκοτεινὴν καὶ στενόχωρον ταύτην εἴσοδον, ἔχουσαν μῆκος 7,30 γαλ. μ. Μόλις ὅμως ἐν ἀγωνίᾳ διέλθῃ τις τὴν ὀπὴν ταύτην, καὶ ἰδοὺ ἀμέσως παραδόξως εὑρίσκεσαι εἰς εὐρὺν καὶ ὑψηλὸν κυκλικὸν χῶρον. Φωτίζομεν τὸν χῶρον τοῦτον καὶ ἀνελπίστως βλέπομεν ὅτι εὑρισκόμεθα ἐν μέσῳ ὑπογείου χριστιανικοῦ ναοῦ λελαξευμένου εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν λόφον βράχους· ξηρολιθία τις πρὸς ἀνατολὰς 3 μέτρων μῆκος ἔχουσα, κατέχει τὴν θέσιν τῆς ἱερᾶς τραπέζης, λίθοι δέ τινες πρὸ ταύτης ἀφορίζουσι τὸν χῶραν τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀμυδρῶς πως ἀναμιμνήσκουσι τὰ transena τῶν χριστιανικῶν κατακομβῶν, ἅτινα ἐτίθεντο πρὸ τῶν τάφων τῶν ἁγίων μαρτύρων. Ἄνω ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ὑπογείου ταύτης κρύπτης, ὑπάρχει ὀπή τις ἔχουσα ἄνοιγμα 0,81 δι' ἧς ἀσθενῶς ὁ ὑπόγειος οὗτος χῶρος φωτίζεται. Ὑπεράνω δὲ τῆς ὀπῆς ταύτης εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ὑψοῦται σκιάς τις, ἀφ' ἧς μέχρι πρό τινος οἱ εὐσεβεῖς ἐξήρτων εἰς τὸ βάθος τοῦ ὑπογείου τούτου ναοῦ ἀνημμένην κανδήλαν.

Τὸ βάθος τοῦ ὑπογείου ναοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἶναι 7,15 γ. μ. ἡ δὲ διάμετρος τοῦ κυκλικοῦ τούτου χώρου καθ' ὅλας σχεδὸν τὰς διευθύνσεις 3,40· ἐπὶ τῆς ξηρολιθίας τῆς κατεχούσης τὴν θέσιν τῆς ἁγίας τραπέζης κεῖνται γεγλυμμένοι τινὲς σταυροί, νεκρικοὶ στέφανοι καί τινες ἱεραὶ εἰκόνες. Μετὰ τὴν κοπιώδη ταύτην εἴσοδον, ἡ θέα τοῦ ὑπογείου τούτου ναΐδίου, ἀμυδρῶς ἄνωθεν φωτιζομένου καὶ πέριξ διὰ χριστιανικῶν γραφῶν κεκοσμημένου, ἐμπνέει βαθὺν σεβασμόν, καὶ ἄκοντας ἀναφέρει ἡμᾶς εἰς τὴν μακαρίαν ἐποχὴν τῶν προγενεστέρων χριστιανῶν, οἵτινες Κύριος οἶδε καὶ ἐν Χαλκίδι ὑπὸ τίνας περιστάσεις κάτω ἐκεῖ, εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς τίνας ἀνέπεμπον δεήσεις πρὸς τὸν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς κατοικοῦντα Θεόν, τὴν ἀπ' Αὐτοῦ ἀναμένοντες ἀντίληψιν! Ἀφοῦ δὲ πρῶτον εἴδομεν γενικῶς τὰ τοῦ ναοῦ καὶ κατεμετρήσαμεν τὰς διαστάσεις αὐτοῦ, ἠρξάμεθα εἶτα ἐξετάζοντες τὰ ὑποχρίσματα, τοὺς γεγλυμμένους σταυροὺς καὶ ἐν γένει τὴν τέχνην.

Καὶ ἡ μὲν λεπτομερὴς ἐκτίμησις ἑκάστου ἀντικειμένου, δὲν εἶναι ἔργον τοῦ παρόντος περιοριζόμεθα δὲ σήμερον μόνον εἰς τὰ ἑξῆς. Τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ βράχου ἐπίχρισμα εἶναι ἱκανῶς παχὺ σρῶμα ἐμπεριέχον ἐν αὐτῷ καὶ σμικρὸν χάλικας. ἐπὶ τοῦ ἐπιχρίσματος τούτου ὑπάρχει ἕτερον λεπτὸν ἐπίχρισμα ὡρισμένης ἐποχῆς, ἐφ' οὗ ἐφ' ὑγροῖς γραφαὶ χριστιανικῶν παραστάσεων, *ὧν τὰ χρώματα ὅμως ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ ἐντελῶς ἐξησθένισεν.*

Ἐξετάσαντες εἶτα τοὺς λίθους τοὺς τὴν θέσιν τῆς ἁγ. Τραπέζης κατέχοντας, εὕρομεν μεταξὺ τούτων ἀρχαῖον στυλοβάτην, καὶ δύο κιονόκρανα κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ παραστάδων, τέχνης ῥωμαϊκῆς, φέροντα ἐπ' αὐτῶν γεγλυμμένα φυλλώματα [Ἄκανθος, μελάμφυλλον]. Τῶν κιονοκράνων τούτων, τὸ ὕψος εἶναι 0,50, τοῦ δὲ πλάτους τὸ μὲν ἄνω μέρος, 0,65, τὸ δὲ κάτω, ὅπερ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς παραστάδος 0,47. Τὰ λείψανα δὲ ταῦτα ἀπὸ τῆς ἄνω ἴσως ὀπῆς κάτω ῥιφθέντα, ὡς μὴ χωροῦντα διὰ τῆς νῦν τοὐλάχιστον εἰσόδου, μαρτυροῦσι βεβαίως τὴν ὕπαρξιν ἐθνικοῦ ἱεροῦ ἐκεῖ που πέριξ τὸ πάλαι κειμένου· ἦτο ἆρά γε τῆς μεγάλης θεᾶς τῆς χρυσοθρόνου Ἥρας, ἧς ἱερὰ ἐθεωρεῖτο τὸ πάλαι πᾶσα ἡ νῆσος τῆς Εὐβοίας; Ἐπὶ ἑτέρου λίθου μήκους 0,27 καὶ πλάτους 0,20 εἴδομεν γεγλυμμένον ἀρχαῖον σταυρόν, ἐπὶ ἑτέρων λίθων ἑτέρους μεταγενεστέρων χρόνων, πρὸς δὲ τούτοις κοιλώματά τινα ἐπὶ πωρίνων λίθων μαρτυροῦντα ὅτι ἐπ' αὐτῶν ἦσαν ποτὲ προσκεκολλημένα λίθινα ἀβάκια.

Μετὰ τὴν σπουδὴν καὶ μελέτην τῆς ὑπογείου ταύτης μικρᾶς κυκλικῆς κατακόμβης, ἡ τοῦ ὑπογείου τούτου ναοῦ, ὁ κ. Χ. Τραπεζούντιος, πρὸς ὃν καὶ τὰς ἐμὰς ἐκφράζω εὐχαριστίας διὰ τοὺς κόπους εἰς οὓς χάριν ἐμοῦ καθυπεβλήθη, καὶ διὰ τὴν εὐγενῆ ξενίαν ἧς παρ' αὐτῷ ἔτυχον, ὡδήγησέ με εἰς τὴν ἑτέραν κατακόμβην τῆς ἁγίας Κυριακῆς ἀμέσως ἔξω τοῦ νεκροταφείου πρὸς Β. ὑπάρχουσαν. Τὸ ὕψος τῆς εἰσόδου εἶναι 1,68 γ. μ. τὸ μῆκος 7,17, τὸ δὲ πλάτος μόνον 0,48 εἰσερχόμενοι δὲ μετὰ κόπου ἕνεκα τῆς ἀποτόμου κλίσεως τῆς καθόδου, μετὰ 2 μέτρα ἀριστερᾷ εὑρίσκομεν νέαν εἴσοδον 0,85 γ. μ. ὕψους καὶ 0,51 πλάτους καὶ 0,95 μήκους, ἥτις ἄγει ἡμᾶς εἰς τετράγωνόν τινα χῶρον λελαξευμένον ἐν τῷ βράχῳ 1,67 μήκους, τῶν δὲ πλαγίων πλευρῶν ἡ μὲν μία ἔχει 1,09 ἡ δὲ ἄλλη 0,77· ἄλον δὲ τὸ τετράγωνον τοῦτο εἶναι πανταχοῦ κεχρισμένον, οὐδὲ τῆς στέγης ἐξαιρουμένης.

Ἐξερχόμενοι τοῦ ὅλως σκοτεινοῦ τετραγώνου τούτου, ὅπερ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ σμικρότητι ὑπενθύμισεν ἡμᾶς οὐχ ἧττον τὰ cubicula τῶν ἐν Ῥώμῃ κατακομβῶν, συνεχίζομεν τὴν πρὸς τὰ κάτω λίαν κατωφερῆ πορείαν ἡμῶν ταῖς χερσὶ ἑκατέρωσε τῶν τοίχων ἑαυτοὺς ὑποβαστάζοντες· μετὰ ἀπόστασιν δὲ 5,27 μέτρων εὑρισκόμεθα πάλιν ἐντὸς εὐρυχώρου κυκλικοῦ χώρου δι' ὀπῆς ἄνωθεν φωτιζομένου, καὶ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς διευθύνσεις περὶ τὰ 4,80 γ. μ. διάμετρον ἔχοντος καὶ πανταχοῦ ὡσαύτως καλῶς κεχρισμένου· ἀπέναντι τῆς εἰσόδου καὶ ἐν τῇ αὐτῇ εὐθείᾳ περίπου ὑπάρχει νέα εἴσοδος 1,36 ὕψους, 0,60 καὶ 0,48 διαφόρου πλάτους, καὶ 4,41 μήκους, ὁ δὲ μετὰ τὴν εἴσοδον ταύτην ἐρχόμενος χῶρος ἐστὶν κυκλικὸς πλήρης χωμάτων, δι' ὃ στρέφοντες πρὸς τὸν πρῶτον εὐρὺν κυκλικὸν χῶρον ἀριστερᾷ, εἰσερχόμεθα εἰς ἕτερόν κεκλεισμένον τετράγωνον, 1,28 ὕψους, 0,95 πλάτους καὶ 3,45 μήκους· τὸ τετράγωνον τοῦτο εἶναι ὡσαύ-

τως κεχρισμένον, ἐφωτίσαμεν τοῦτο ὅση ἡμῖν δύναμις καὶ εἰς ὕψος 0,81 ἐν τῇ δεξιᾷ πλευρᾷ ἐφάνη ἀμυδρῶς κόσμημα ἐφ' ὑγροῖς [fresco] ἔχον πάχος 0,13 περιβαλλόμενον ὑπὸ δύο μελαινῶν ταινιῶν, ὧν ἡ κάτω ταινία εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος ἐξακολουθεῖ καὶ εἰς τὴν ἀπέναντι πλευράν· οὕτως ἐν τῷ τετραγώνῳ τούτῳ, μόνον ἡ στέγη ἐφάνη ἡμῖν ὅτι ἐκοσμεῖτο διὰ τοιούτων ἐφ' ὑγροῖς κοσμημάτων. Ἐξελθόντες τοῦ ὑπογείου τούτου χώρου, χωρὶς οὐδὲν χριστιανικὸν σημεῖον νὰ εὕρωμεν, εἴδομεν ἑτέρας κεκλεισμένας ὀπὰς, αἵτινες ἐκ τῆς διευθύνσεως καὶ ἀποστάσεως αὐτῶν μαρτυροῦσιν ἢ συνέχειαν ἢ ὅτι εἰσὶ εἴσοδοι ἑτέρων ὑπογείων χώρων.

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ἥρως τῆς ἑβδομάδος ταύτης ἦτο ὁ ἡμέτερος συνεργάτης κ. *Γεώργιος Σουρῆς* ἀληθῆ καταγαγὼν θρίαμβον κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ παριλισίου θεάτρου «Ἀπόλλωνος» διδασκαλίαν τοῦ *κωμικοῦ παιγνίου* του «**Ὁ Ἀναπαραδιάδης**». Ὁ δικηγόρος κ. Ἀναπαραδιάδης καταδιωκόμενος ὑπό τινος ἐνωμοτάρχου πρὸς ἀπότισιν τοῦ φόρου τοῦ ἐπιτηδεύματός του καταφεύγει εἰς οἰκίαν τινὰ καὶ ἐκεῖ μονολογῶν καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ὁμοτέχνους του λέγει.

Λοιπὸν ἀφήσετε καὶ σεῖς αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην,
μὴ πλέον ἐκδικάζετε τὰς δίκας σας ἐρῆμην,
ἀφήσετε τὴν ἀγωγὴν τὴν κατ' ἀντιφωλίαν,
ἀφήσετε τοὺς κώδικας καὶ τὴν δικονομίαν,
ἀφῆστε διεξαγωγὰς ἐπὶ τῶν χωραφίων,
ἀφῆστε διαπληκτισμοὺς χανδάκων καὶ ὁρίων
καὶ τὰ χαρτιά σας σχίσετε καὶ πάνετε κοκόρους
διὰ νὰ μὴ πληρώνετε εἰς τὸν ἀέρα φόρους.
Εἰ δέ τις ἐμανείπατος κόντρα τεβούλαμ ἔχει
κατόπιν του ἀπόσπασμα χωροφυλάκων τρέχει».

Ἀλλ' ἀτυχῶς ἡ οἰκία εἰς ἣν κατέφυγεν ἦτο ἡ τοῦ ἐνωμοτάρχου, ἡ δὲ κυρία, ἣν μόνην συναντᾷ, ἡ ἀδελφὴ τούτου.

Πρὸς αὐτὴν ἀποροῦσαν πῶς εὑρέθη ἐν τῇ οἰκίᾳ της καὶ τίς ἦτο, ἀπαντᾷ.

Μάθετε ὅτι εἶμαι εἷς τῶν πρώτων δικηγόρων
κ'ἐσπούδασα τῆς νομικῆς τοὺς κλάδους κατὰ κόρον,
ὅτι ἐκ στήθους ἔραθον τοὺς νόμους τῶν κωδίκων,
πῶς πάντοτε νυχθημερὸν ἐργάζομαι κατ' οἶκον
χωρὶς 'ετὸ δικαστήριον καθόλου νὰ πηγαίνω
διότι τοὺς πελάτας μου δὲν τοὺς κακομαθαίνω,
'στῶν ἀνακτόρων τοὺς χοροὺς πολλάκις παρευρέθην
καὶ σύμβουλος δημοτικὸς ἐσχάτως ἐξετέθην
καὶ ὅπερ σπουδαιότερον σᾶς λέγω εἰς τὸ τέλος
πῶς τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ καφὸν τυχάνω
[μέλος.

Αἴφνης ὁ ἐνωμοτάρχης καταφθάνει ἀπειλητικός, ὁ δὲ Ἀναπαραδιάδης ζητεῖ ἀναστολὴν καταδιώξεως λέγων·

Προσμείνατε παρακαλῶ δέκα ἡμέρας μόνον,
διότι ἕνας θετός μου ὀγδόντα πέντε χρόνων
ἀπὸ ἀνεμοπύρωμα τὸ ζῆν θὰ ἐκμετρήσῃ
καὶ μόνον κληρονόμον του ἐμένα θὲ ν' ἀφήσῃ...»

Τέλος συμβιβάζονται καὶ ὁ Ἀναπαραδιάδης δέχεται νὰ λάβῃ ὡς σύζυγον τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἐνωμοτάρχου ὑποχρεουμένου *νὰ πληρώσῃ* ὡς προῖκα τὸν φόρον τοῦ ἐπιτηδεύματός του φράγκα χάρτινα 216!

— Εὐτυχεῖς λογιζόμεθα σήμερον παρέχοντες εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑβδομάδος» ἀρχὴν ἐκδηλώσεως σπουδαίου βήματος προόδου· τὸ βῆμα τοῦτο εἶναι «*ἡ ἀποστολὴ εἰδικῶν ἀνδρῶν πρὸς σπουδὴν ἐπὶ τόπου ἀντικειμένων εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν καὶ ἐθνογραφίαν καθόλου ἀφορώντων*». Πρὸς τοῦτο, ἅμα τῷ ἀγγέλματι τῆς εὑρέσεως ἐν Χαλκίδι **κατακομβῶν**, παρεκαλέσαμεν τὸν *μόνον* ἐν Ἑλλάδι διὰ τὰ ζητήματα τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας εἰδικὸν κ. Γ. Λαμπάκην, ὅστις τοσαῦτα δείγματα ἐν τῇ «Ἑβδομάδι» παρέσχε τῶν λαμπρῶν ἐν Γερμανίᾳ σπουδῶν του, νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν ταύτην· καὶ ὄντως μεταβὰς ἀπέστειλεν αὐθωρεὶ τὴν ἐν τῷ σημερινῷ δελτίῳ πρώτην, ὡς ἐν προοιμίῳ, διατριβήν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. *Ἀντωνίου Γ. Μομφερράτου* δικηγόρου ἡ «περὶ προγαμιαίας δωρεᾶς» πραγματεία του (κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν καὶ ἰδίως κατὰ τὸ Βυζαντιακὸν δίκαιον) ἡ ὁμοφώνως βραβευθεῖσα ὑπὸ τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὸν Σγούτειον διαγωνισμόν. Τοῦ συγγράμματος ἀποτελουμένου ἐκ σελίδων 224 καὶ καλλιτεχνικώτατα ὑπὸ τῶν καταστημάτων τῶν ἀδελφῶν Περρῆ ἐκτετυπωμένου, προτάσσεται ἡ ἔκθεσις τῶν κριτῶν κκ. Π. Παπαρρηγοπούλου, Ξ. Ψαρρᾶ καὶ Α. Κρασσᾶ. Περὶ τοῦ συγγράμματος τούτου θέλομεν γράψει προσεχῶς ἐν ἐκτάσει.

— Ἐπίσης ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. *Γεωργίου Ἰ. Ἀγγελοπούλου* καθηγητοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ δικαίου ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς τῶν Εὐελπίδων καὶ ὑπαξιωματικῶν σχολαῖς καὶ ὑφηγητοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ «τὸ στρατιωτικὸν σύστημα τῶν κυριωτέρων τῆς Εὐρώπης κρατῶν» κατὰ μετάφρασιν *ἐξ ἀνεκδότου* γαλλικοῦ συγγράμματος. Τὸ χρησιμώτατον καὶ καλλιστα μεταπεφρασμένον τοῦτο πόνημα, ἐξεδόθη δαπάνῃ καὶ πρὸς χρῆσιν τῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων.

— Ἔληξαν αἱ συνεδριάσεις τοῦ ἐν Ὀδησσῷ ἀρχαιολογικοῦ συνεδρίου, ἐν ᾧ παρεκάθησαν καὶ συνεζήτησαν καὶ κυρίαι· ὁ ἡμέτερος κ. Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἐπανειλημμένως λαβὼν τὸν λόγον ἐδέχθη θερμότατα συγχαρητήρια.

— Ἐν τῷ *Magazin für die litteratur des In-und Auslandes* τῆς 6 Σεπτεμβρίου ἐδημοσιεύθη τὸ τρυφερὸν ποίημα τοῦ κ. Δ. Βικέλα «*τί λέγει ἡ θάλασσα*» κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἀκαμάτου φιλέλληνος κ. Αὐγούστου Βόλτς.

— Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία θὰ προβῇ προσεχῶς εἰς τὴν ἐκλογὴν τριῶν *ἀθανάτων* πρὸς συμπλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τῶν d'Haussonville, Mignet καὶ J. B. Dumas. Αἱ ἡχοὶ τοῦ μεγάρου τοῦ Μαζαρίνου ἀντιβοῶσι τὰ ὀνόματα τῶν κυρίων Bocher γερουσιαστοῦ, διὰ τὴν θέσιν τοῦ κ. d'Haussonville, καὶ Victor Duruy διὰ τὴν τοῦ κ. Mignet τοῦ δὲ M. Bertand τακτικοῦ γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν διὰ τὴν τοῦ κ. J. B. Dumas.

Λέγεται ὡς πιθανὴ καὶ ἡ ὑποψηφιότης τῶν Alphonse Daudet καὶ Ludovic Halévy, καὶ βεβαίως ἔχουσι περισσότερα δικαιώματα τῶν κ. Bocher καὶ Bertand.

ΚΩΝΣΤ. Σ. ΚΟΝΤΟΥ

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§. 8. **Ὁ κάλως**, οὐχὶ **ἡ κάλως** καὶ τὸ **καλώδιον**, οὐχὶ τὸ **καλῶδιον**.

Πρό τινος χρόνου χρηστὸς νεανίσκος οὐχὶ μικρὰν περὶ τὰ γράμματα προθυμίαν ἐνδεικνύμενος ἐκόμισεν ἡμῖν, ἐν μιᾷ τῶν πλησίον τῶν Ἀθηνῶν κειμένων ἀγροικιῶν τὸ θέρος διάγουσι, τὸ ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου διδασκάλου τῆς γυμναστικῆς Ἰ. Γ. Φωκιανοῦ συνταχθὲν βιβλίον, ὃ ἔχει ἐπιγραφὴν: *Ἐγχειρίδιον Γυμναστικῆς*. Ἀναγινώσκοντες δ' αὐτοῦ μέρη τινὰ ἐπιτροχάδην ἐνεπέσομεν τοῖς ἐν σελ. 188 γεγραμμένοις, ἐν οἷς δὶς τὸ ὄνομα *κάλως* εἶνε θηλυκῶς προενηνεγμένον, οἷον «ὁ μαθητὴς ἀντιλαμβάνεται *τῆς κάλω* ὅσον τὸ δυνατὸν ὑψηλότερα» καὶ «ἑκατέρας χειρὸς ἀναβιβαζομένης ἐναλλὰξ εἰς *τὴν* ἀντίστοιχον *κάλων*».

Ἐπειδὴ πάμπολλοι ὑπὸ τοῦ Φωκιανοῦ παῖδές τε καὶ μειρακίσκοι διδάσκονται τὴν γυμναστικήν, φόβος δ', ὡς εἰκός, μέγας ἡμᾶς ἔχει μὴ διαδιδομένη ὑπ' αὐτῶν ἡ κατὰ θηλυκὸν γένος ἐκφορὰ τοῦ ὀνόματος *κάλως* καταστῇ ποτε κοινή, ὡς συνέβη ἐπ' ἄλλων ὀνομάτων, ἅτινα ἐκ τῆς παλαιᾶς γλώσσης εἰς τὴν νέαν παραληφθέντα ἐγένοντο ἐξ ἀρσενικῶν θηλυκά, οὐδενὸς ἐναντιωθέντος τῇ βιαίᾳ τοῦ γένους μεταβολῇ· διὰ τοῦτο νομίζομεν ἐπάναγκες πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου νὰ ἐξελέγξωμεν τὴν πλημμελῶς ἔχουσαν χρῆσιν παρατηροῦντες ὅτι ὤφειλεν ὁ Φωκιανὸς νὰ γράψῃ κατ' ἀρσενικὸν γένος *τοῦ κάλω* καὶ *τὸν κάλων*.

Ἠπάτησε δὲ τὸν ἄνδρα ἡ ὁ Παπασλιώτης κλίνων ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ διασκευασθείσῃ Γραμματικῇ τοῦ Γενναδίου (σελ. 8,41) τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα μετὰ θηλυκοῦ ἄρθρου «**ἡ** κάλως, **τῆς** κάλω, **τῇ** κάλῳ, κτέ.» ἢ ὁ Βερναρδάκης γράφων καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Γραμματικῇ (σελ. 34, § 173) «**ἡ** κάλως» καὶ (σελ. 35, § 174, σημ. *α*) «Ταῦτα εἶνε τὰ: ὁ νεὼς (ναός)— **ἡ** κάλως, ὁ ταώς, ἡ ἅλως, κτέ.».

Οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων οὐδέποτ' εἶπεν *ἡ κάλως*, πάντες δ' οἵ τε παλαιοὶ καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἔλεγον *ὁ κάλως*. Εἶνε δ' οὕτω σύνηθες τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ, ὥστε δεινὸν τῇ ἀληθείᾳ φαίνεται ν' ἀγνοῇ τὸ γένος αὐτοῦ καὶ ὁ μετρίως γραμμάτων ἠμμένος. Τίνι μὴ τε-

λέως ἀπαιδεύτῳ ὄντι μηδὲ Βερναρδακικῆς κορύζης γέμοντι δὲν ὑπάρχουσιν ἔνοιαι τὸ *πάντα κάλων ἐξιέναι* καὶ *πάντα κάλων κινεῖν* καὶ *πάντα κάλων σείειν* ἢ *πάντα κάλων ἀνασείειν*;

Ἐκ τοῦ *κάλως* ἐσχηματίσθη ὑποκοριστικὸν γραφόμενον συνήθως *καλώδιον*. Ἀλλ' ἐπειδὴ συνηλείφθη τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ *καλωΐδιον*, ἀναγκαίως ἔχει νὰ ἐκφέρηται μετ' ὑπογεγραμμένου ι. Ἐμφερὲς τῷ *καλῴδιον* ὑπάρχει τὸ ἐκ τοῦ *λαγώς* ἢ *λαγῶς* παραχθὲν *λαγῴδιον* (=λαγωΐδιον). Πρβ. καὶ *κῴδιον*. Σφάλλονται οἱ γράφοντες *λαγώδιον* καὶ *κώδιον*.

Ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν Ἀττικῶν Ἐπιγραφῶν ἀπαντᾷ Τόμ. Β', 6', σελ. 226 «*καλῴδια* ἀδόκιμα» καὶ σελ. 234 «πλὴν μηρυμάτων *καλῳδίων*» καὶ «*καλῳδ(ίων)* μηρύματα» καὶ σελ. 246 «*καλῳδίων* μηρύματα». Πρβ. καὶ σελ. 86: *καλῴδια* καὶ σελ. 225: καλῳδίων, κτλ.

Ἡ ὑγιῶς ἔχουσα ἐκφορὰ εἶνε ἡμῖν παραδεδομένη καὶ ὑπὸ παλαιῶν γραμματικῶν. Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 486,15 «*Καλῴδιον*: τὸ σχοινίον σὺν τῷ ι γράφεται» (Πρβ. καὶ σελ. 550,26). Θέογνωστ. Καν. σελ. 124,1 «Τὰ διὰ τοῦ ΩΙΔΙΟΝ οὐδέτερα μονογενῆ προπαροξύτονα διὰ τοῦ ι γράφει τὴν πρὸ τέλους καὶ τὴν πρὸ αὐτῆς διὰ τῆς ΩΙ διφθόγγου, οἷον ζῷδιον, κῷδιον, *καλῴδιον*, σῷδιον». Ἐπιμελῶς τὰ μαρτύρια τῶν παλαιῶν γραμματικῶν συνέλεξεν ὁ Λαρῴχης ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ *Homerische Untersuchungen* σελ. 209 κέξ. Πρβ. καὶ Λέντζιον *Ἡρῳδ.* Τόμ. Β', σελ. 529 καὶ 540.

Δικαίως ὁ Ἐρουεῦδὴν καθάπτεται ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (1879, σελ. 370) τοῦ Φρισχίου ἐκδόντος παρὰ τῷ Λουκιανῷ *κώδιόν* καὶ *καλῴδιον* ἀντὶ τοῦ *κῴδιον* καὶ *καλῴδιον*.

Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶνε ὅτι ὁ μὲν Γεννάδιος καταλέγει ἐν τοῖς συναλειλιμμένοις ὑποκοριστικοῖς καὶ ὄνομα εἰς *ῴδιον*, ὁ δὲ Βερναρδάκης, ὁ πάντων σχεδὸν τῶν τε ἡμεδαπῶν καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν γραμματικῶν καὶ φιλολόγων καθόλου κατασοβαρευόμενος, τελέως ἀμνημονεῖ τοῦ οὕτως ἐσχηματισμένου ὑποκοριστικοῦ. Παρατιθέμεθα κατὰ λέξιν τά τε ὑπὸ τοῦ Γεννα-δίου καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη γεγραμμένα.

Γραμματ. Γενναδ. σελ. 140 (606, σημ. *α'*) «Τῆς *ἰδιον* τὸ *ι* συναιρεῖται πολλάκις μετὰ τοῦ ληκτικοῦ τῆς ῥίζης φωνήεντος· οἷον, γῄδιον, *λαγῴδιον*, προσκεφαλᾴδιον, ἐλᾴδιον (τὰ ὁποῖα καὶ δίχως τοῦ ὑπογεγραμμένου ι ἀπαντῶνται), (ὗς) ὕδιον, ἱματίδιον».

Γραμματ. Βερναρδ. σελ. 175 (§ 500, 6', σημ. *α*) «Μετὰ προηγουμένου ο, υ, ι, ἡ καταλήξις ἰδιον συναιρεῖται εἰς -οῖδιον, -ῦδιον, -ἶδιον, οἷον: βοῦς βο-ὸς βο-ίδιον βοίδιον, ἰχθὺς ἰχθύ-ος ἰχθυ-ίδιον ἰχθύδιον, ἀφὺν ἀφυ-ίδιον ἀφύδιον, οὐσία οὐσι-ίδιον οὐσίδιον, ἱμάτιον ἱματι-ίδιον ἱματίδιον, οἰκία οἰκι-ίδιον, οἰκίδιον κτλ. Μετὰ προηγουμένου *α* ἢ αι συναιρεῖται τὸ ι εἰς ᾳ, ὅπερ ὅμως συνήθως γράφεται α, οἷον: γραῦς γρα-ὸς γρα-ίδιον γράδιον ἀντὶ: γρᾴδιον· ὁμοίως ἔλαιον ἐλάδιον, σπήλαιον σπηλάδιον, ἀντὶ: ἐλᾴδιον, σπηλᾴδιον κτλ.».

Οὐδὲν ὑποκοριστικὸν ὑπάρχει ἐν τῇ παλαιᾷ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ λῆγον εἰς *άδιον* ἢ *ώδιον*· ὅσα δ' ἔχουσιν Α ἢ Ω ἐν τῇ προπαραληγούσῃ, ἐκφέρονται μεθ' ὑπογεγραμμένου ι, οἷον *γρᾴδιον*, *κρεᾴδιον*, κτλ. καὶ *καλῴδιον*, κτλ. (Ἴδε καὶ Κόβητον *Μνημοσ.* 1874, σελ. 357). Καὶ τοῦ ἐκ τοῦ *γῆ* παρηγμένου ὑποκοριστικοῦ, ὅπερ μάτην ζητοῦμεν ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Βερναρδάκη γεγραμμένοις, ἡ ὀρθὴ ἐκφορὰ εἶνε *γῄδιον*, οὐχὶ *γήδιον* (Ἴδε Λοβέκκιον *Elem.* Τόμ. Α', σελ. 463. Πρβ. καὶ Κόβητον *Μνημ.* 1859, σελ. 121 καὶ Βλαυδήσιον *Ἀριστοφ. Εἰρ.* σελ. 121).

Τὰ ὀνόματα *λεμβάδιον* καὶ *μνημάδιον*, κτλ. εἶνε ἀλλότρια τοῦ δοκίμου ἑλληνισμοῦ (Πρβ. Λοβέκκιον *Φρυν.* σελ. 74 καὶ *Προλεγομ.* σελ. 353 καὶ Φράνζιον *Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλ.* Τόμ. Γ', σελ. 249).

§. 9. Τοῦ ἐπιθέτου **φανός** τὸ Α εἶνε μακρόν, οὐχὶ βραχύ.

Τὸ ἐπίθετον *φανός*, καθάπερ καὶ τὸ ὁμοφωνοῦν αὐτῷ προσηγορικόν, ἔχει τὴν παραλήγουσαν μακράν· ὅθεν τὰ παραθετικὰ αὐτοῦ γράφονται δι' ὃ μικροῦ, οἷον *φανότερος* καὶ *φανότατος*. Ὡς δὲ λέγεται *λαμπρός-Λάμπρος*, *γοργός-Γόργος*, *ξανθός-Ξάνθος*, κτλ. οὕτω καὶ *φανός-Φᾶνος*. Πλημμελὴς εἶνε ἡ ἐκφορὰ *Φάνος*. Ἐσχηματίσθη δὲ καὶ ὄνομα *Φανίας* ὁμοίως τῷ *Λαμπρίας* καὶ *Γοργίας* καὶ *Ξανθίας*, κτλ.

Δράκ. Στρατον. σελ. 86,3 «Τρανός: τὸ Α μακρόν· τὰ γὰρ εἰς ΝΟΣ δισύλλαβα ὀξύτονα τῷ Α παραληγόμενα ἐκτείνουσιν αὐτό, οἷον τρανός, *φανός*» (Πρβ. καὶ Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 763,35).

Κραμ. Ἀν. Ὀξ. Τόμ. Β', σελ. 414,25 «Τρανός:—Μακρὸν τὸ Α. Τὰ εἰς ΝΟΣ ὀξύτονα δισύλλαβα τῷ Α παραληγόμενα ἐκτείνει αὐτό· τρανός, *φανός*, πανός. Ἀττικοὶ δὲ ἐνίοτε συστέλλουσι.» Παράδοξος φαίνεται ἡ ἐν τέλει παρατήρησις, ἀλλὰ τἀληθὲς διδασκόμεθα ἐξ ὧν λέγει ὁ Ἡρῳδιανὸς ἐν τῷ περὶ Διχρόνων σελ. 292,2 «Τὰ εἰς ΝΟΣ λήγοντα δισύλλαβα ὀξύτονα, καθαρεύοντος τοῦ Ν, εἰ ἔχοιεν ἐν τῇ πρὸ τέλους τὸ Α, ἐκτεταμένον αὐτὸ ἔχουσι· δανός ὁ ξηρός, τρανός, (φανός), μανός· **τοῦτο** δὲ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συστέλλεται.» Πρβ. καὶ Ζωναρ. σελ. 1334 «Μανόν: ἀραιόν. Βραχέως λέγουσι.» Κατὰ τὸν Φρύνιχον δ' ὅμως ἐμηκύνετο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ πρώτη συλλαβὴ τοῦ *μανός*. Τάδε γράφει ὁ γραμματικὸς οὗτος ἐν τῇ Σοφιστικῇ Προπαρασκευῇ σελ. 51, 32 «Μανόν: τὸ ἀραιὸν οὕτω λέγουσιν Ἀθηναῖοι. Τὴν πρώτην συλλαβὴν ἐκτείνουσιν.» Ἀναγνωστέον δ' ἴσως «οὕτω λέγουσιν Ἀθηναῖοι τὴν πρώτην συλλαβὴν ἐκτείνοντες.» Μακρὰν ἔχει τὴν παραλήγουσαν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπίθετον παρὰ τῷ Ἐμπεδοκλεῖ στίχ. 230 Καρς.

τῶν δ' ὅσ' ἔσω μὲν πυκνά, τὰ δ' ἔκτοθι μανὰ πέπηγε.

Εἶνε δὲ βραχὺ τὸ Α τοῦ ἐκ τοῦ *μανός* συγκειμένου *μανόστημος* ἐν τῷ ἀποσπασματίῳ τοῦ Αἰσχύλου «ἐν *μανοστήμοις* πέπλοις» (Πρβ. Μεινέκιον *Ἀποσπ. Κωμ.* Τόμ. Β', σελ. 379 καὶ Δινδόρφιον *Λεξ. Αἰσχυλ.* σελ. 204).

Μόνος ὁ Βερναρδάκης, ὁ *καθηγητὴς* μὲν *τῆς ἱστορίας καὶ τῆς φιλολογίας ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ* γενόμενος, οὐδὲν τὸ παράπαν οὔτε τῆς ἱστορίας οὔτε τῆς φιλολογίας γινώσκων, ἐτόλμησε νὰ διδάξῃ ἐν τῇ περιβοήτῳ αὐτοῦ γραμματικῇ ὅτι βραχὺ εἶνε τὸ Α τοῦ ἐπιθέτου *φανός* λέγων (σελ. 179, § 509):

«Ἐπίθετά τινα παράγονται ἐξ αὐτοῦ ἀμέσως τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ θέματος, προσκολλῶντα εἰς αὐτὸ τὴν καταληξιν -ος, καὶ τρέποντα τὸ ε τῆς παραληγούσης τῶν ῥημάτων εἰς ο, καὶ τὸ ει εἰς οι·—Ἐκφράζουσι δὲ ἁπλῶς ὡς ἐπίθετον τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, σημαίνοντα σχεδὸν τὰ μὲν ὅ,τι καὶ ἡ ἐνεργητική, τὰ δὲ ὅ,τι καὶ ἡ παθητικὴ μετοχή, οἷον: *φαν*-(φαίνω) *φανὸς*—κυφ-(κύπτω) κυφός· θέω θοός. Συχνότερα δὲ εἶνε τὰ ἐκ συνθέτων ῥημάτων εἰς -ος παράγωγα ἐπίθετα, ἅτινα ἔχουσιν ἐν τῇ παραληγούσῃ ο, οἷον: διαφέρω διάφορος — ὑπολείπω ὑπόλοιπος· ἐντείνω ἔντονος.»

Ἄξιον δ' ἔτι σημειώσεως εἶνε ὅτι ἐπιφέρων ὁ Βερναρδάκης παραδείγματα τῶν ἐπιθέτων τῶν ἐχόντων Ο ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀπὸ τέλους συλλαβῇ παρατίθεται καὶ τὸ *ὑπόλοιπος*. Ἔχομεν δὲ καὶ ἄλλα νὰ παρατηρήσωμεν, ἀλλὰ παραλείπομεν αὐτὰ ἐν τῷ παρόντι.

Ὑπομνηστέον δ' ὅτι ἀείποτ' ἐν τῷ πολιτικῷ λόγῳ τῶν Ἀθηναίων τοῦ *φανός* καὶ *φανότερος* καὶ *φανότατος* χρῆσις ἐγίνετο, οὐδέποτε δὲ τοῦ *φαεινός*, ὅπερ εἶνε ποιητικὸν ἀπεντῶν καὶ παρὰ συγγραφεῦσι τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 9. Τῶν ἁγίων καὶ δικαίων Θεοπατόρων Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ.—Ἐπειδὴ χθὲς ἑωρτάζετο ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου, δικαίως, οἱ πατέρες τὴν σήμερον ὡρίσαντο εἰς τιμὴν τῶν γονέων τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης.

Κατὰ τὴν παράδοσιν ἡ Θεοτόκος ἐγεννήθη περὶ τὸ 16 ἢ 17 ἔτος πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰ. Χ. ἐκ στειρευόντων καὶ προβεβηκότων τὴν ἡλικίαν γονέων. Καὶ ὁ μὲν Ἰωακεὶμ κατήγετο ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους τοῦ Δαυΐδ, ἡ δὲ Ἄννα ἐκ τῆς ἱερατικῆς φυλῆς τοῦ Λευΐ.

Γεννηθεῖσα δὲ ἡ Θεοτόκος ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς μάμμης αὐτῆς, ἥτοι τὸ ὄνομα τῆς Μητρὸς τῆς ἁγ. Ἄννης, ἥτις ἐκαλεῖτο ὡσαύτως Μαρία ἑβραϊστὶ Μίριαμ. Ἡ παραγωγὴ τοῦ ὀνόματος τούτου εἶναι ἀφανής, ὁ Ἱερώνυμος μεταφράζει τὸ ὄνομα τοῦτο «Stella maris» ἐξ οὗ καὶ ὁ περίφημος ὕμνος τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας «Ave Stella maris. . . .» χαῖρε ἄστρον τῆς θαλάσσης», ἕτεροι δὲ κατὰ λέξιν τὸ ὄνομα ἀναλύοντες, μεταφράζουσιν—ἡ ἐπανάστασίς των, καὶ ἕτεροι ἡ ἄρχουσα, ἡ δεσπόζουσα, ἡ Κυρία.

Ἰωακεὶμ δὲ κατὰ Ἰωσὴφ τὸν Βρυένιον σημαίνει ὁ Θεός ἐστὶν ἰατρός.

ΙΣΤΟΡΙΑ.—9 Σεπτεμβρίου 1828. Ἀφ' οὗ ὑπεγράφη ἡ συνθήκη, ὁ Ἰβραὶμ ἠναγκάσθη τέλος ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Πελοποννήσου εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν συμμαχικῶν πλοίων.

ΕΒΔΟΜΑΣ

Ὁ διαπρεπὴς Κερκυραῖος φιλόσοφος Πέτρος Ἀρμένης Βράϊλας, ὁ τοσαῦτον ἐκτιμηθεὶς ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἐπιστημόνων διὰ τὰ πλήρη δυνάμεως καὶ πρωτοτυπίας συγγράμματά του, «δοκίμιον περὶ τῶν πρώτων ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν», «σοιγεῖα φιλοσοφίας» καὶ «φιλοσοφικαὶ μελέται», ὁ μαθητὴς τοῦ Κουζὲν καὶ συμμαθητὴς τοῦ Σαϊντ-Ἱλαὶρ δὲν ζῇ πλέον! Ἀπεδίωσεν ἐν Λουδίνῳ ἀντιπροσωπεύων, ὡς πρέσβυς, τὴν Ἑλλάδα ἀξιοπρεπῶς καὶ εὐδοκίμως. Μετ' ὀλίγον ἐκδίδεται καὶ τὸ ἐντολῇ τοῦ φιλογενοῦς κ. Ζάπα σύγγραμμά του περὶ Θεοῦ καὶ ψυχῆς. — Μικρά τις ὑφέσις τῆς χολέρας παρατηρεῖται ἐν Ἰταλίᾳ. — Πάλιν ἐνέσκηψεν εἰς Πειραιᾶ ἡ εὐλογία μὲ ἐπικίνδυνον χαρακτῆρα. — Ἐπανελήφθησαν τὰ μαθήματα ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων. — Παρεδόθη τὸ ἀπὸ Ἐλευσῖνος μέχρι Μεγάρων τμῆμα τοῦ ΣΠΑΠ — Ἀνεχώρησεν εἰς Ὕδραν ὁ ἀριστεύσας δημοδιδάσκαλος κ. Ἀρ. Τζάθας. — Συνίσταται ἐνταῦθα στρατιωτικὴ λέσχη. — Ἡ ἐνταῦθα γειροτονία τοῦ Ἰθακησίου ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας κ. Εὐσταθίου Βούλισμᾶ, ζωηρῶς ἐπανηγυρίσθη ἐν Ἰθάκῃ. — Ἀνέλαβε τὴν πρυτανείαν τοῦ πανεπιστημίου ὁ νέος πρύτανις κ. Κ. Ν. Κωστῆς καθηγητὴς τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου κ. Μ. Βενιζέλου καθηγητοῦ τῆς μαιευτικῆς, μένοντος κατὰ τὸν νόμον ἀντιπρυτάνεως. — Προὐκηρύχθη διαγωνισμὸς πρὸς πλήρωσιν χηρευουσῶν θέσεων ὑπογραμματέων καὶ γραφέων στρατοδικείων. — Ἀπεδίωσεν ἐν Λουδίνῳ ὁ φιλόπατρις καὶ διακεκριμένος ὁμογενὴς Ὀστράτιος Ράλλης — Τὰ παράλια τῆς Τύνιδος ἐκηρύχθησαν ὑπὸ τοῦ ἰατροσυνεδρίου ὡς τόποι ὑποπτοι· διετάχθη δὲ πενθήμερος ἐπιτηρητικὴ κάθαρσις. — Ἡ Πιστωτικὴ Τράπεζα συνῆψεν ὡς λέγεται ἐν Ἀγγλίᾳ δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ τοῦ ΣΠΑΠ. — Προσεβλήθη ἐν Νεαπόλει ὑπὸ τῆς χολέρας καὶ ὁ ἐκεῖσε διαμένων υἱὸς τοῦ Βασιλέως Καλακαούα. — Ἀφίκοντο εἰς τὴν ἐνταῦθα Τράπ. Κωνσταντινουπόλεως δύο κιβώτια περιέχοντα τοὺς τίτλους τοῦ δανείου τῶν 170 ἑκατομμυρίων πρὸς ὑπογραφήν.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Αἱ σταφιδοφθόροι βροχαὶ ἐξακολουθοῦσαι μαστίζουσαι τὰς σταφιδοφόρους ἐπαρχίας, κάποτε δὲ ἐξακοντίζεται κατ' αὐτῶν καὶ μία λιτανεία ἔχουσα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἥκιστα ἀλεξιβρόχους ἰδιότητας. Μίαν φορὰν ἄμφια καὶ λαμπάδες καὶ θυμιάματα ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν διότι οἱ πιστοὶ παρεκάλουν νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐξηρασία, διότι ἄλλως θὰ κατεστρέφοντο οἱ καρποὶ τῆς γῆς. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐτελεῖτο ἡ παράκλησις, ὦ τοῦ θαύματος! ἐνέσκηψε ῥαγδαιοτάτη βροχή. Ὁ ἀρχιερεύς, ἐδφυὴς ἄνθρωπος, ἀπετάθη ὡς ἔξης εἰς τὸ ποίμνιόν του, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ φαίνεται τὴν παρουσίαν τοῦ ἐκετευομένου ἁγίου. «Ἀγαπητοὶ χριστιανοί! ὁ ἅγιος βεβαίως ἔκαμε λάθος, θὰ ἐνόμισε ὅτι τὸν παρακαλοῦμεν νὰ ... βρέξῃ».

*

Προχθὲς τὴν 5ην Σεπτεμβρίου, ἦτο ἡ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ Βιργιλίου. Πρὸ διετίας ἑορτάσθη αὕτη πανηγυρικῶς ἐν Μαντοῦῃ διότι συνεπληροῦτο τὸ ιθ' ἑκατονταετηρὶς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἀινειάδος.

*

Πιστεύετε σεῖς τὰς προφητείας; καὶ ὅμως κάποτε ἐπαληθεύουσιν. Ὁ Γκαῖτε ἐν ἐπιστολῇ ἔγραψε κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1827 προεῖπε τὴν διάτρησιν τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Τοῦτο ἐξεπληρώθη μετὰ ἡμισυ σχεδὸν αἰῶνα. Προσέθηκε δέ, ὅτι ἡ πολύτιμος διῶρυξ θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἄγγλων. Καὶ τοῦτο σχεδὸν ἐξεπληρώθη. Γράφουσιν ὅμως καὶ περικὰ πράγματα τόσον ἀδύνατα, ὥστε οἱ προλέγοντες αὐτὰ ἀξιοῦσι τὸν τίτλον τοῦ προφήτου... μεταφορικῶς. Ὑποθέσατε λ.χ. ὅτι προλέγει τις τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ παρὰ τὴν ἐθνικὴν Τράπεζαν ἀνεγειρομένου θεάτρου. Τίς ἀναδέχεται τὴν εὐθύνην τοιαύτης προφητείας;

*

Κύριοι καὶ κυρίαι καὶ δεσποινίδες μεθαύριον τὴν ἑσπέραν ἄρχεται τὸ φθινόπωρον· τὸ δὲ προσφιλὲς θέρος θερίζεται καὶ ἐκεῖνο καὶ κλίνει τὴν βεβαρημένην του κεφαλὴν ὑπὸ τὰς ἀμειλίκτους πνοὰς τοῦ φθινοπωρινοῦ βορρᾶ. Τὰ θέατρα καὶ τὰ ᾠδεῖα καφενεῖα, ἄλλα ψυχορραγοῦσι καὶ ἄλλα ἀπεδίωσαν. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας δὲν θ' ἀπομείνουσι παρὰ τὰ νευρόσπαστα τοῦ κ. Χόλδεν διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι εἶνε ξύλινα καὶ δὲν φοβοῦνται τὰ κρυολογήματα.

*

Τὸ φθινόπωρον τὸ γαλλιστὶ Automne παράγεται ἴσως, ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ αὐτόνομον. Ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν ποίαν σχέσιν ἔχει ἡ αὐτονομία μὲ τὴν μελαγχολικὴν ἐποχὴν τῆς πτώσεως τῶν φύλλων, ἀλλὰ ἡ παραγωγὴ δὲν εἶνε πάντη ἀδικαιολόγητος ἀφοῦ τὴν τετάρτην ἤτις εἶνε ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ φθινοπώρου τελοῦμεν κατὰ τὰ ἡμερολόγια τὴν μνήμην Αὐτονόμου τοῦ ἱερομάρτυρος!

*

Πολὺς λόγος γίνεται κατ' αὐτὰς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Φαλήρῳ παραστάσεως τοῦ François le bas bleus περὶ κυανῶν περικνημίδων καὶ τῆς παραδόξου συμπλοκῆς καὶ σχέσεως αὐτῶν μετὰ τῆς ... λογιότητος. Ἰδοὺ ἡ αἰτία. Ἡ γνωστὴ ἀγγλὶς φιλόλογος Lady Montagne ἀρεσκομένη σφόδρα εἰς φιλολογικὰς συζητήσεις ἔδιδε εἰς τὸν καιρὸν τῆς (1791) ἑσπερίδας ἐν αἷς οἱ λόγιοι καὶ οἱ καλλιτέχναι ἡμιλλῶντο τὶς νὰ ὑπερβῇ τὸν ἄλλον κατὰ τὰς εὐφυολογίας καὶ τὰ λογαπαίγνια. Ἐν ταῖς συναναστροφαῖς ταύταις διέλαμπεν ἰδίως ἐν τῇ χαριτολογίᾳ ὁ σὶρ Στίλινγκφλίντ. Μετὰ τόσης εὐφυΐας διηγεῖτο τόσα θελκτικὰ συμβάντα ὥστε αἱ κυρίαι ἐτρελλαίνοντο δι' αὐτόν, ἂν δὲ κάποτε ἀπουσίαζεν, αἱ συζητήσεις ἔχανον τὸ θέλγητρόν των καὶ αἱ κυρίαι ἀποτεθαρρυμέναι ἔκραζον. «Δὲν ἀξίζομεν τίποτε ὅταν λείπει ὁ bas bleus» ἐκάλουν ὁ αὐτὸν οὕτω διότι πάντοτε ἔφερε κυανᾶ περικνημίδας. Ἔπειτα καὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὰς συναναστροφὰς ταύτας ἐκαλοῦντο ἐν γένει bas bleus καὶ σύλλογον συνέστησαν, εἶδος Συλλόγου τῶν Εἰσαγγελέων, κληθέντα Club des bas bleus. Ἔκτοτε δὲ ἡ φράσις ἔλαβεν εὐρυτέραν σημασίαν καὶ ἀποδίδεται εἰς τοὺς λογίους καὶ εἰς τὰς λογίας.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Εἶμαι μιὰ ἀπ' τὰς προθέσεις καὶ βεβαίως μὲ εἰξεύρεις
ἕνα δέλτα ἂν μοῦ βάλῃς εἰς τοὺς ἀριθμοὺς θὰ μ' εὕρῃς.

Σὲ βρίσκω μὲ σηκώνεις μετὰ δυσκολίας τόσης,
ἂν τὸ πρῶτον μ' ἀφαιρέσῃς δὲν μπορεῖς νὰ μὲ σηκώσῃς.

Ἀπέθανεν ὁ ἄνδρας μου ἂν μ' ἀποκεφαλίσῃς
Οὔτε αὐτὸς ἀπέθανεν, οὔτε ἐγὼ ἐπίσης.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Διατί δύο δένδρα δύνανται νὰ ἔχωσιν ἴσον ἀριθμὸν φύλλων;

ΕΡΩΤΗΣΙΣ

Ποία λέξις ἀρχομένα ἀπὸ Υ δὲν δασύνεται;

ΛΕΞΙΓΡΙΦΟΙ

Στα	δρο	6	1
X		X	
1	2	ερσ	εγ.

Λύσεις τῶν ἐν τῷ δελτίῳ 27 πνευματικῶν ἀσκήσεων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Πῶς προσεφώνησε κτλ. Ὁ φιλικὸς Παναγιώτης Πελοπίδας ἐπορεύθη εἰς τὴν Μητρόπολιν· εὐθὺς δὲ ὡς συνήντησε τὸν ὑπ' αὐτοῦ μετὰ ταῦτα μνησθέντα Μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸν οὕτω προσεφώνησεν αὐτόν, παρῳδῶν τὸ ἓν τῇ γ' ᾠδῇ τροπάριον τοῦ Ἀρχαγγέλου πρὸς τὴν Θεοτόκον «Γραικῶν παραστάτης ἀπεστάλην πρὸς Σὲ τὸν ποιμένα τῶν Πατρῶν, μηνύσαι Εὐαγγελία. Τί μὲ φοβῇ Δέσποτα, τὸν μᾶλλον σὲ φοβούμενον; Τί ἀποφεύγεις, πάτερ μου, τὸν σὲ σεπτῶς, εὐλαβούμενον;

— Πόθεν τὸ ὄνομα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησίας Ῥόμβης; Περὶ τούτου ἰδοὺ τί λέγει ὁ συνεργάτης ἡμῶν Ἀττικός.

«Τί εἶναι αὕτη πάλιν ἡ Παναγία τῆς Ῥόμβης ἡ Παναγία ἡ Ῥόμβη; Ἡ ἐκκλησία αὕτη τὸν παλαιὸν καιρὸν ἀνῆκεν εἰς τὸν μακαρίτην Ῥουμπήν, ὃν οἱ περιηγηταὶ ἀναφέρουσι Ῥόμπην. Ἡ Παναγία λοιπὸν τοῦ Ῥόμπη καὶ ὄχι τῆς Ῥόμβης· ὅπως Ἅγ. Ἰωάννης τοῦ Ρέντη, Παναγία τοῦ Κολοκύθη (Κολοκυθοῦ) Σωτῆρας τοῦ Κοττάκη, Ἅγ. Νικόλαος τοῦ Ῥαγκαβᾶ, Ἅγ. Γεώργιος τοῦ Καρίτση κτλ.

Διὰ τῆς ὀρθῆς καὶ λογικῆς ταύτης ἑρμηνείας ἀπαλλαττόμεθα καὶ τῆς ἐκ τῆς πόλεως ΡΩΜΗΣ χαριτωμένης παραγωγῆς της.

Ἀττικός»

ΑΙΝΙΓΜΑ

Ἑβδομάς (τὸ ἑφθήμερον μέρισμα τοῦ χρόνου) καὶ Ἑβδομάς (τὸ ἀνὰ χεῖρας δωδεκασέλιδον περιοδικόν).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀνυπομόνως θὰ φροντίσωμεν καὶ δι' ἐξώφυλλον τῆς «Ἑβδομάδος» ἀλλ' εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ὅτε συμπληροῦται καὶ ὁ Α' τόμος. — Σ. Β. Ζάκυνθον. Ἐλήφθη. Ἀναμένομεν τὰ γνωστὰ πρὸς τακτοποίησιν λογαριασμῶν. — Ἰ. Β. Θῆβας ὁ δημοσιευθεὶς πλήρης κατάλογος τῶν φιλελλήνων ἀπέβλεπεν εἰς τοὺς ἐλθόντας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως. Ἐν τούτοις τῶν πολυτίμων πληροφοριῶν σας θὰ ὠφεληθῶμεν ἄλλοτε. — κ. Δ. Ε. Φιλιππούπολιν. Aug. B. Prof. doct. Treiburg (Baden). — κ. Α. R. Y. L. Βαρκελώνην· πέμψατε διὰ λογαριασμὸν «Ἑβδομάδος» καὶ ἕτερον ἀντίτυπον τοῦ ὡραίου ἔργου τοῦ κ. V. — Ἐνθέρμῳ Ἕλληνι. Ἐνταῦθα. Ἐὰν εἰς τὴν «Ἑβδομάδα» ἦν, ὡς λέγετε, παρακολουθεῖτε τακτικῶς δὲν εὕρατε ἱκανὰς πρωτοτύπους διατριβάς, σᾶς διαβεβαιοῦμεν ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο περιοδικὸν θὰ εὕρετε. Πόσον ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἐγνώριζα! — Ἀεροπόρῳ. Περὶ τοῦ ἀνακαλυφθέντος ἠηδαλίου τοῦ ἀεροστάτου γράφουσιν ἐν ἐκτάσει πᾶσαι αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες. Μήπως ἐπειρίμενατε καὶ σεῖς ἡ ἀνακάλυψις νὰ γίνῃ ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τοῦ κυρίου Κόντου; — Ν. Ξ. Βόλον. Προτιμῶμεν συνήθως τὴν διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀλληλογραφίαν τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑβδομάδος» μετετέθη ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6 ἀπέναντι τῶν γραφείων τοῦ «Αἰῶνος» καὶ τῆς «Νέας Ἐφημεριδος» ὅπου ἄλλοτε τὸ γραφεῖον τῆς «Ἀκροπόλεως».